

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

จากการศึกษาสามารถพบว่าเนื่องจากความโหดร้ายและผลของกรณีขัดกันด้วยอาวุธตั้งแต่อดีตเป็นต้นมาไม่ว่าจะเป็นรัฐที่ได้ชัยชนะหรือรัฐผู้แพ้สงครามก็ตามล้วนแล้วแต่สูญเสียทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งสืบทอดส่งสมกันมาเป็นจำนวนมาก ทั้งกรณีขัดกันทางอาวุธระหว่างประเทศหรือกรณีขัดกันด้วยอาวุธซึ่งไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ ซึ่งทรัพย์สินวัฒนธรรมมีความหมายถึงอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากทางวัฒนธรรมซึ่งหมายถึงการมีคุณค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ได้แก่ อาคารซึ่งมีความสวยงามทางศิลปะ อาคารซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ อนุสรณ์ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ งานศิลปะ ประติมากรรม งานวิทยาศาสตร์ หนังสือ หัตถสาร จดหมายเหตุ รวมถึงอาคารซึ่งแสดงวัตถุดังกล่าวเหล่านี้ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละรัฐภาคีที่จะกำหนดนิยามเกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรมที่มีความสำคัญภายในรัฐของตน โดยทรัพย์สินเหล่านี้เป็นสิ่งแสดงถึงความเจริญทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติอันเป็นเอกลักษณ์ดังนั้นจึงไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบได้ว่าวัฒนธรรมใดดีกว่าวัฒนธรรมใด โดยทรัพย์สินวัฒนธรรมมีขอบข่ายคือเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติและเป็นมรดกร่วมกันของมวลมนุษยชาติ ทำให้จำเป็นต้องมีการรักษาทรัพย์สินวัฒนธรรมจากผลของกรณีพิพาททางอาวุธ

หลักการคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธเป็นหลักการซึ่งพัฒนามาจากหลักของกฎหมายการขัดกันด้วยอาวุธและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศซึ่งมีหลักในการแบ่งแยกพลรบและเป้าหมายทางทหารออกจากพลเรือนและทรัพย์สินพลเรือน โดยทรัพย์สินวัฒนธรรมในระยะแรกๆได้รับความคุ้มครองเป็นทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในความหมายของทรัพย์สินพลเรือน

วิวัฒนาการของการคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมเป็นการพัฒนามาจากแนวคิดตะวันตกซึ่งเริ่มจากแนวความคิดเกี่ยวกับการสงวนรักษาสีงคักดีลิตีร์ทางศาสนา เช่น วัด หลุมศพ ศฤกษณีซึ่งมีความสวยงามโดยเริ่มมีนักกฎหมายได้มองเห็นคุณค่าของทรัพย์สินวัฒนธรรมว่าควรถูกคุ้มครองจากสงคราม เช่น Hugo Grotius, Emmerich de Vattel ได้เริ่มออกมาให้แนวความคิดในการคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรม สำหรับในเอเชียมีความตระหนักเกี่ยวกับกฎแห่งสงครามและทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งมีแนวการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมเช่นกัน เช่น จักรพรรดิโกดาอิโกะของญี่ปุ่นซึ่งสั่งให้หลีกเลี่ยงการเผาวัดหรือศาลเจ้ากรณีที่มีการใช้กำลังกองทัพปราบปราม

กบฏ หรือกาหลิบอาบูร์บัคซึ่งมีคำสั่งห้ามในการเผาวิหารในการรบ รวมถึงหลักกฎหมายอิสลามซึ่งกำหนดให้แบ่งแยกการปฏิบัติต่อทรัพย์สินพลเรือนและกองทัพ

ประเทศไทยได้มีการกำหนดความสำคัญของทรัพย์สินวัฒนธรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาแต่ก็ยังมีข้อบกพร่องในการคุ้มครองอาคารซึ่งเป็นสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุซึ่งอาคารไม่มีความสำคัญทางคุณค่า การคุ้มครองพิพิธภัณฑสถานซึ่งไม่ได้อยู่ในการดูแลของกรมศิลปากร การเก็บรวบรวมทางวิทยาศาสตร์ หอแสดงภาพ หอสมุด หอจดหมายเหตุซึ่งไม่ได้อยู่ในการดูแลของกรมศิลปากร ซึ่งประเทศไทยควรมีการกำหนดคำนิยามให้ครอบคลุมสอดคล้องโดยการแก้ไขกฎหมาย

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นโดยมีองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติดูแลเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม ซึ่งระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 มีทรัพย์สินทางวัฒนธรรมถูกทำลายอย่างมากทำให้องค์การ UNESCO ได้มีการจัดการประชุมระหว่างประเทศและได้มีการจัดทำอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธและพิธีสารฉบับที่ 1 ขึ้นในปี 1954 โดยได้มีการจำกัดความ "ทรัพย์สินวัฒนธรรม" ซึ่งจะได้รับความคุ้มครองขึ้นเป็นครั้งแรก

การคุ้มครองตามอนุสัญญานี้แบ่งสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองออกเป็น 3 ประเภท คือ ทรัพย์สินวัฒนธรรม การขนส่งทรัพย์สินวัฒนธรรม และพนักงานที่เกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรม โดยสำหรับทรัพย์สินวัฒนธรรมแบ่งความคุ้มครองออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความคุ้มครองทั่วไป

ความคุ้มครองทั่วไปเป็นความคุ้มครองต่อทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งมีการพิจารณากันตามแต่ละรัฐที่จะพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นทรัพย์สินวัฒนธรรมตามกรอบของคำจำกัดความที่ได้กำหนดไว้ โดยความคุ้มครองทั่วไปก่อให้เกิดพันธกรณีในการที่รัฐต้องมีการจัดเตรียมมาตรการเพื่อพิทักษ์ทรัพย์สินวัฒนธรรมจากภัยของกรณีพิพาททางอาวุธ การห้ามการใช้ทรัพย์สินวัฒนธรรมและทำการมุ่งร้ายต่อทรัพย์สินวัฒนธรรม ห้ามการเรียกเกณฑ์ทรัพย์สินวัฒนธรรม ห้าม ป้องกัน ปราบปรามการโจรกรรม ปล้น ยักยอกและการกระทำป่าเถื่อนต่อทรัพย์สินวัฒนธรรม และห้ามกระทำการต่างตอบแทนต่อทรัพย์สินวัฒนธรรม ความคุ้มครองทั่วไปนี้จะถูกบังคับด้วยเครื่องหมายลักษณะเฉพาะรูปโล่หีสีน้ำเงิน-ขาว

2. ความคุ้มครองพิเศษ

ความคุ้มครองพิเศษเป็นกระบวนการคุ้มครองซึ่งได้มาจากการร้องขอต่อองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ โดยทรัพย์สินซึ่งมีการเสนอเพื่อร้องขอจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ซึ่งตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ คือ

ก) อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางอุตสาหกรรมหรือวัตถุที่หมายทางทหาร

ข) ไม่ได้ใช้ประโยชน์ทางการทหาร

ซึ่งเงื่อนไขข้อ ก. เป็นเงื่อนไขซึ่งเป็นไปได้ยากเนื่องจากทรัพย์สินวัฒนธรรมส่วนมากอยู่ใกล้ศูนย์กลางอุตสาหกรรมหรือวัตถุที่หมายทางทหารเช่นสถานีโทรคมนาคม เนื่องจากทรัพย์สินวัฒนธรรมส่วนมากมักอยู่ในสถานที่ชุมชนทำให้ทรัพย์สินซึ่งได้รับความคุ้มครองพิเศษมีอยู่เพียงไม่กี่รายการ

ความคุ้มกันของทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งได้รับความคุ้มครองพิเศษนี้คือการละเว้นจากการใช้ในทางทหารและการกระทำมั่วร้ายซึ่งก็เป็นความคุ้มครองซึ่งความคุ้มครองทั่วไปมีอยู่ แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือ ทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งผ่านกระบวนการการร้องขอความคุ้มครองพิเศษเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับคุณค่าทางวัฒนธรรมในทางสากลมิได้เป็นเพียงแต่ระดับภายในรัฐเหมือนความคุ้มครองทั่วไป โดยการบ่งชี้ความคุ้มครองพิเศษนี้ใช้รูปโล่ห์สีน้ำเงิน-ขาวซ้ำกันสามครั้งเพื่อเป็นการบ่งชี้ความแตกต่างกับความคุ้มครองทั่วไป

ความคุ้มครองสำหรับการขนส่งทรัพย์สินวัฒนธรรมจะทำให้การขนส่งทรัพย์สินวัฒนธรรมทั้งยานพาหนะและทรัพย์สินวัฒนธรรมจะถูกยึด จับไม่ได้แต่ก็ยังให้สิทธิในการตรวจค้น สำหรับความคุ้มครองบุคคล กำหนดแต่เพียงหากพนักงานซึ่งเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมอยู่ในอำนาจของคู่กรณีจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินงานของตนต่อไป

สำหรับกรณีการยึดครองดินแดนซึ่งกำหนดไว้ในพิธีสารฉบับที่ 1 ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการห้ามส่งออกทรัพย์สินวัฒนธรรมจากดินแดนซึ่งถูกยึดครอง แต่หากว่ามีการนำทรัพย์สินวัฒนธรรมเข้ามาจากดินแดนซึ่งเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธไม่ว่าจะเป็นการรับฝากหรือถูกนำเข้าโดยผิดกฎหมายก็ต้องมีการสงวนดูแลเพื่อรอการส่งคืนเมื่อกรณีพิพาทสิ้นสุดต่อไป

อนุสัญญาและพิธีสารสามารถใช้กับกรณีพิพาททางอาวุธระหว่างประเทศและกรณีพิพาททางอาวุธซึ่งไม่มีลักษณะระหว่างประเทศโดยสามารถขอความช่วยเหลือจากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้หากมีปัญหาเกี่ยวกับอนุสัญญา

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาปี 1954 และพิธีสารแล้วแต่ก็ยังไม่ได้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางมาตรการภายในของรัฐให้สอดคล้องกันกับพันธกรณีของอนุสัญญาและพิธีสารฉบับที่ 1 อีกทั้งกฎหมายที่มีอยู่เกี่ยวกับทางทหารยังมีความขัดแย้งต่อพันธกรณีทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้ คือ

1. กฎอัยการศึก กำหนดให้เมื่อมีการประกาศกฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจในการยึด เข้าอาศัย เปลี่ยนแปลงสถานที่ หรือในเวลาจำเป็นให้มีการเผาส่งที่จำเป็นต่อศัตรูซึ่งเสียซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจในการกระทำเหล่านั้นต่อทรัพย์สินวัฒนธรรม

2. พระราชบัญญัติการเกณฑ์เพื่อช่วยราชการทหาร พ.ศ. 2530 ให้อำนาจรัฐในการเรียกเกณฑ์ทรัพย์สินและแรงงานเพื่อช่วยราชการทหารได้ในเวลาไม่ปกติ ได้แก่ในช่วงที่มีการประกาศ

กฎอัยการศึกหรือมีการประกาศสงครามหรือสภาวะฉุกเฉิน ซึ่งทำให้ทรัพย์สินวัฒนธรรมอาจมีการเรียกเกณฑ์ได้

ดังนั้นประเทศไทยต้องมีการยกเลิกแก้ไขกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ เพื่อให้เชื่อต่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาปี 1954 เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกัน ด้วยอาวุธและพิธีสารฉบับที่ 1

นอกจากนี้กฎเกณฑ์ที่ประเทศไทยมีอยู่แล้วมีความขัดแย้งกับพันธกรณี ประเทศไทยยังมีกฎหมายซึ่งคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมอยู่แล้วแต่ยังไม่เพียงพอได้แก่

1. ประมวลกฎหมายอาญา มีการกำหนดโทษต่อผู้ลักทรัพย์วัตถุทางศาสนาหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของทรัพย์สินซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของประชาชนซึ่งเก็บรักษาไว้เพื่อเป็นสมบัติของชาติ กฎหมายฉบับนี้คุ้มครองเฉพาะแต่ทรัพย์สินทางศาสนาและเป็นสัญลักษณ์ของประชาชนซึ่งยังไม่ครอบคลุมทรัพย์สินวัฒนธรรมประเภทอื่น

2. ประมวลกฎหมายอาญาทหาร มีการกำหนดโทษแก่ผู้ทำการปล้นหรือแย่งทรัพย์อย่างใด ๆ เท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงความผิดในกรณีอื่นต่อทรัพย์สินและยังไม่มีการกำหนดความผิดเฉพาะต่อทรัพย์สินวัฒนธรรม

3. พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและโบราณสถาน มีการกำหนดโทษทางอาญาเอาไว้ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำผิดต่อทรัพย์สินวัฒนธรรมในดินแดนอื่นซึ่งไม่ได้อยู่ในความหมายของพระราชบัญญัติ

ดังนั้นจึงต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในของประเทศไทยที่มีอยู่ให้ครอบคลุมต่ออนุสัญญาและพิธีสารฉบับที่ 1

เนื่องจากหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาบางหลักเกณฑ์เป็นหลักเกณฑ์ซึ่งยังไม่ชัดเจน ต่อมาในปี 1999 จึงได้มีการจัดทำพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ขึ้นโดยได้มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการซึ่งไม่ชัดเจนได้แก่ หลักความจำเป็นทางทหารซึ่งสำคัญยิ่ง การพิทักษ์รักษาทรัพย์สินวัฒนธรรม เป็นต้น พิธีสารฉบับที่ 2 ยังมีก่อตั้งระบบการคุ้มครองเพิ่มเติมซึ่งเป็นการคุ้มครองเฉพาะเจาะจงเป็นการแก้ปัญหาของระบบความคุ้มครองพิเศษโดยความคุ้มครองเพิ่มเติมนี้ทรัพย์สินซึ่งถูกยื่นร้องขอต้องมีมาตรการภายในรัฐซึ่งร้องขอรับรองถึงความสำคัญของทรัพย์สินนั้นก่อนไม่ว่าจะเป็นสิ่งหาปริมาตรหรือสิ่งหาปริมาตร โดยร้องขอต่อคณะกรรมการเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธซึ่งเป็นองค์กรตั้งขึ้นโดยพิธีสารแทนผู้อำนวยการใหญ่องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติและไม่มีกำหนดระยะเวลาเกี่ยวกับการรอคำหักทวงทำให้กระบวนการรวดเร็วกว่าความคุ้มครองพิเศษอีกทั้งยังมีกฎหมายภายในของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินรองรับความสำคัญอีกชั้นหนึ่งด้วย ความคุ้มกันของความคุ้มครองเพิ่มเติมก็เช่นเดียวกับความคุ้มครองพิเศษ คือห้ามการใช้ในทางทหารและการกระทำที่มุ่งร้าย

เมื่อพิจารณาแล้วหากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีก็จะได้รับประโยชน์เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งมีแนวทางชัดเจนยิ่งขึ้น และจะได้รับประโยชน์เกี่ยวกับการคุ้มครองเพิ่มเติมซึ่งมีการได้กำหนดขึ้นใหม่ อีกทั้งยังมีการกำหนดให้มีการร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเกี่ยวกับฐานความผิดที่กำหนดไว้ในพิธีสารฉบับที่ 2 โดยประเทศไทยต้องมีการกำหนดฐานความผิดทางอาญาและโทษทางอาญาพื้นฐานให้สอดคล้องต่อพันธกรณีตามพิธีสาร ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการแก้ไขกฎหมาย

อนุสัญญาปี 1954 เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธแลพิธีสารฉบับที่ 1 ยังมีความสัมพันธ์กับพิธีสารฉบับที่ 1 ปี 1977 เพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ปี 1949 โดยรัฐซึ่งเป็นภาคีของทั้งสองฉบับก็จะใช้เพื่อเพิ่มเสริมพันธกรณีซึ่งกันและกัน อนุสัญญาปี 1970 ว่าด้วยวิธีการห้ามการส่งออกและโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินวัฒนธรรมก็มีความสัมพันธ์กับพิธีสารฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันแต่อนุสัญญาปี 1970 ครอบคลุมในยามสันติด้วย

สำหรับกลไกในการคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมโดยการป้องกันทรัพย์สินวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุด คือ รัฐ ซึ่งต้องเคารพพันธกรณีระหว่างประเทศและตระหนักถึงความสำคัญของทรัพย์สินวัฒนธรรม ส่วนองค์การระหว่างประเทศมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแก่รัฐ นอกจากนี้การละเมิดการคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธอาจจะถูกตรวจตราโดยอัครภาคี ประเทศผู้คุ้มครอง หรือ องค์การขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งหากไม่ได้รับการยอมรับก็สามารถอาศัยองค์การทางมนุษยธรรมเข้าไปเป็นกลไกตรวจตราได้เนื่องจากการยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ในปัจจุบันนี้สื่อมวลชนมีบทบาทในการเข้าไปตรวจตรามากขึ้นและผลคือก่อให้เกิดกระแสประชาสังคมเป็นการบังคับให้ไม่มีการละเมิดได้อีกกลไกหนึ่ง

กลไกนี้ประเทศไทยได้มีส่วนร่วมในการเข้าเป็นภาคีโดยการเคารพต่ออนุสัญญาและพิธีสาร โดยการปฏิบัติของประเทศไทย คือ ประเทศไทยได้มีการเผยแพร่อนุสัญญาแก่บุคลากรทางทหารโดยการจัดการอบรมและจัดตั้งบุคลากรชำนาญพิเศษ แต่พนักงานชำนาญพิเศษนั้นเป็นตำแหน่งซึ่งมีการแต่งตั้งเสริมแก่ผู้มีหน้าที่อยู่แล้ว โดยผู้เขียนเห็นว่าน่าจะมีการแต่งตั้งและกำหนดหน้าที่เฉพาะให้รับผิดชอบรวมถึงการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกัทรัพย์สินวัฒนธรรมอันเป็นหน้าที่ทางทหารด้วย ส่วนกลไกในการตรวจตราการปฏิบัติตามอนุสัญญาและพิธีสาร ประเทศไทยได้มีการส่งรายงานต่อองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติอย่างสม่ำเสมอ แต่เนื้อหาของรายงานยังคงมีเพียงการเผยแพร่อบรมอนุสัญญาต่อบุคลากรกองทัพเท่านั้นเนื่องจากผู้มีหน้าที่ในการส่งรายงานคือกองบัญชาการทหารสูงสุด สำหรับฝ่ายพลเรือนที่ผ่านมายังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าหน่วยงานใดมีหน้าที่ในการส่งรายงาน ผู้เขียนเห็นว่าในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการก่อตั้งกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงนี้น่าที่จะมีบทบาทในการจัดทำรายงานและปฏิบัติรักษาการตามอนุสัญญาและพิธีสารซึ่งประเทศไทยได้เป็นภาคีเกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรม

ความรับผิดชอบของการละเมิดความคุ้มครองอนุสัญญาฯ นี้ แม้ว่าจะไม่ได้มีการกำหนดไว้ให้รับผิดชอบจากการละเมิดอนุสัญญาแต่รัฐก็อาจรับผิดชอบได้หากมีการนำคดีขึ้นสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ สำหรับปัจเจกชนทั้งผู้กระทำและสั่งการให้กระทำความผิดในฐานะอาชญากรรมสงครามในศาลอาญาระหว่างประเทศหากเป็นภาคีหรือยอมรับเขตอำนาจศาล โดยอาจมีกระบวนการตุลาการภายในรัฐดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดก็ได้หากมีกฎหมายภายในกำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ดีการพิจารณาคดีในศาลภายในเป็นวิถีทางที่ดีที่สุดในการพิจารณาความรับผิดชอบของปัจเจกชนเนื่องจากศาลระหว่างประเทศมีเงื่อนไขเกี่ยวกับการเป็นภาคีของธรรมนูญศาลแต่สำหรับศาลภายในสามารถที่จะมีการดำเนินการพิจารณาลงโทษถ้าหากมีกฎหมายภายในกำหนดให้สอดคล้องกับอนุสัญญาและพิธีสาร

ประเทศไทยเป็นประเทศซึ่งใช้ระบบทวินิยมคือการที่จะนำกฎหมายระหว่างประเทศมาปรับใช้ในรัฐได้ต้องมีกฎหมายภายในรองรับก่อน สำหรับประเทศไทยได้เป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารฉบับที่ 1 มาตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2501 ซึ่งประเทศไทยปฏิบัติตามพันธกรณีแต่เพียงการประกาศในราชกิจจานุเบกษา และการมีประกาศกระทรวงกลาโหมและหน่วยงานทหารอื่นๆ ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติตามพันธกรณี อีกทั้งกฎหมายภายในของประเทศไทยที่มีอยู่ เช่น ประมวลกฎหมายทหาร กฎอัยการศึก พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ.2530 ยังมีความขัดแย้งกับอนุสัญญาอยู่ มาตรการการลงโทษทางอาญาที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายอาญาก็ยังคงเป็นการรับผิดชอบต่อโทษฐานที่จำกัดคือการฆาตกรรมวิบัติทางศาสนาและพระพุทธรูปเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยเป็นภาคีแล้วแต่สภาพของกฎหมายภายในประกอบกับการขาดความใส่ใจนี้ทำให้ประเทศไทยจึงยังไม่สามารถดำเนินการตามพันธกรณีได้อย่างเต็มที่

ในกรณีพิธีสารฉบับที่ 2 หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีจะเป็นการดี เนื่องจากเป็นการขยายหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ตามอนุสัญญาซึ่งทำให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีการกำหนดกรอบการปฏิบัติใหม่ๆ ต่อความผิดของการละเมิดทรัพย์สินวัฒนธรรม ได้แก่ การลงโทษเขตอำนาจศาล การส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้น และยังได้มีการก่อตั้งองค์กรใหม่ๆ เช่น คณะกรรมการเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ กองทุนเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธซึ่งอาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศไทยในการดูแลเกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรมแต่ประเทศไทยก็ต้องมีการปรับกฎหมายที่มีอยู่ให้สอดคล้องต่อพันธกรณีตามพิธีสาร โดยในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่รองรับอนุสัญญาและพิธีสารฉบับที่ 1 ซึ่งไทยเป็นภาคีแล้วอย่างเพียงพอ ดังนั้นควรมีการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องต่ออนุสัญญาและพิธีสารฉบับที่ 1 ก่อน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานกฎหมายที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในของไทยให้สอดคล้องในอนาคตซึ่งจะได้มีการศึกษาต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาปี 1954 เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธและพิธีสารฉบับที่ 1 แต่สภาพของกฎหมายภายในของประเทศไทยยังไม่เอื้อต่อการปฏิบัติตามพันธกรณี ประเทศไทยจึงควรมีการปฏิบัติดังนี้

ก) ฝ่ายบริหาร ควรมีการมอบหมายแต่งตั้งองค์กรรับผิดชอบตามอนุสัญญา โดยจัดองค์กรทางทหาร ได้แก่ กระทรวงกลาโหม และองค์กรทางด้านพลเรือน ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม ให้มีหน้าที่สอดคล้องเด่นชัดต่อการปฏิบัติตามพันธกรณีของพิธีสารดังกล่าว โดยมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับพันธกรณี รวมถึงกฎเกณฑ์ในกองทัพซึ่งต้องมีพนักงานชำนาญพิเศษซึ่งในปัจจุบันได้แก่ หัวหน้ากองประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหารซึ่งยังคงไม่เพียงพอผู้เขียนจึงได้เสนอแนวทางการก่อตั้งตามแบบอย่างของกองทัพสาธารณรัฐออสเตรียมาเป็นแบบอย่างในตอนท้ายของบทนี้

ข) ฝ่ายนิติบัญญัติ ควรมีการออกกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับพันธกรณีต่างๆ ทั้งกฎหมายที่ใช้ในยามสันติและกฎหมายอันเกี่ยวกับการปฏิบัติของทหารและพลเรือนในกรณีพิพาททางอาวุธหรือการตราพระราชบัญญัติอนุวัติการอนุสัญญาและพิธีสาร เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติอนุวัติการอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยเชลยศึก ลงวันที่ 12 สิงหาคม 1949 พ.ศ.2492 เป็นต้น เพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติพันธกรณีต่างๆ สอดคล้องตามพิธีสาร โดยผู้เขียนได้เสนอร่างพระราชบัญญัติมาในตอนท้ายของบทนี้ซึ่งผู้เขียนพิจารณาประกอบกับอนุสัญญาและพิธีสารฉบับที่ 1 เนื่องจากเห็นว่าประเทศไทยได้เป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าวแล้ว ส่วนสำหรับพิธีสารฉบับที่ 2 หากประเทศไทยเป็นภาคีจึงจะมีการศึกษาขยายผลต่อไป

ค) ฝ่ายตุลาการ ควรมีการกำหนดขอบเขตอำนาจให้สามารถครอบคลุมในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินวัฒนธรรมและผู้สังการละเมิดอันเป็นความผิดซึ่งต้องได้รับโทษอย่างไรก็ดีฝ่ายตุลาการจะพิจารณาลงโทษได้ก็จำเป็นต้องมีกฎหมายภายในมารองรับพันธกรณีเสียก่อน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยควรมีการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่เกิดขึ้นจากอนุสัญญาและพิธีสารซึ่งจะทำให้ประเทศไทยสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีอยู่ได้อย่างมากขึ้น

สำหรับพิธีสารปี 1999 เพิ่มเติมอนุสัญญาปี 1954 เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธนั้นประเทศไทยควรเข้าเป็นภาคีของพิธีสาร เนื่องจากหลักเกณฑ์ของพิธีสารเป็นการขยายเพิ่มเติมพันธกรณีของอนุสัญญาปี 1954 ในหลักการซึ่งยังไม่ชัดเจนและยังวางกฎเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญา ซึ่งประเทศไทยจะได้รับประโยชน์ในการนำเอาหลักเกณฑ์นั้นมาเป็นแนวพัฒนากฎหมายภายในให้สอดคล้องรองรับกับอนุสัญญาปี 1954 และ

พิธีสารต่อไป นอกจากนี้ระบบความคุ้มครองเพิ่มเติมยังมีกระบวนการร้องขอซึ่งรวดเร็วและกระชับกว่าความคุ้มครองพิเศษซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการร้องขอให้แก่ทรัพย์สินวัฒนธรรมของไทย อีกทั้งพิธีสารฉบับที่ 2 ยังมีการกำหนดให้มีความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและความร่วมมือทางกฎหมายซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือในระดับชาติต่อรัฐต่างๆ การจัดตั้งกองทุนเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งจะนำมาสู่ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยเกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดการยอมรับในประชาคมระหว่างประเทศว่าประเทศไทยมีการยอมรับเกี่ยวกับกฎหมายในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธซึ่งทำให้กฎหมายภายในของประเทศมีพัฒนาการไปด้วย

แต่หากแม้ประเทศไทยจะไม่เข้าเป็นภาคี ประเทศไทยก็ยังมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาปี 1954 เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธและพิธีสารฉบับที่ 1 ในการปฏิบัติ ซึ่งอีกหลายประเทศก็ยังไม่ได้เป็นภาคีของพิธีสารฉบับนี้เช่นกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ร่าง)

“พระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธและพิธีสารฉบับที่ 1 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2497 พ.ศ....”

(พระปรมาภิไธย)

ให้ไว้ ณ วันที่....เดือน.....พ.ศ.....

เป็นปีที่.....ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2498 ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธและพิธีสารฉบับที่ 1 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2497 พ.ศ.”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดากฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือแย้งหรือขัดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มิให้นำมาบังคับใช้แก่ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม¹

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงที่ได้กำหนดหน้าที่ไว้ตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้บังคับใช้ได้²

¹ ผลของมาตรานี้จะทำให้กฎหมายซึ่งยังมีความขัดแย้งหรือไม่เอื้อต่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาได้แก่กฎอัยการศึกบางข้อถูกยกเลิกไป .

² เนื่องจากอนุสัญญาปี 1954 และพิธีสารฉบับที่ 1 มีความเกี่ยวข้องทั้งทางทหารและพลเรือนดังนั้นผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติจึงควรกำหนดให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ส่วนที่ 1 บททั่วไป

มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้

(1) “อนุสัญญา” หมายความว่า อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2497

(2) “พิธีสาร” หมายความว่า พิธีสารต่อทำยอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2497

(3) “ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับการปฏิบัติตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2497

(4) “ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม” หมายความว่า โบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปะวัตถุ ตามความหมายของพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 หอสมุดแห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

รวมถึงวัตถุและสถานที่ทางศาสนาไม่ว่าศาสนาใด ทรัพย์สินหรือสถานที่ซึ่งไม่ตรงตามความหมายของพระราชบัญญัติตามวรรคแรก ซึ่งได้รับการพิจารณาให้ขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัตินี้³

(5) “กรณีการขัดกันด้วยอาวุธ” หมายถึง สภาวะสงครามที่ได้มีการประกาศหรือไม่มี การประกาศ หรือสภาวะที่มีการประกาศกฎอัยการศึก หรือสถานการณ์ที่มีการพิจารณาให้เป็นกรณี การขัดกันด้วยอาวุธโดยการประกาศของนายกรัฐมนตรี

มาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ จัดทำรายนามทรัพย์สินทางวัฒนธรรมแบ่งหมวดตามจังหวัดซึ่งทรัพย์สินตั้งอยู่โดยระบุชื่อ ลักษณะ กรณีเป็นสิ่งหามิทรัพย์สินให้ระบุสถานที่จัดเก็บอย่างละเอียด ระยะห่างจากสถานที่จัดเก็บ โดยประมาณจากหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุด พิกัดละติจูดและลองจิจูดของสถานที่ตั้ง กรณีอสังหาริมทรัพย์ให้ระบุสถานที่ตั้งอย่างละเอียด จำนวนพื้นที่เป็นตารางเมตรโดยประมาณ ระยะห่างจากสถานที่ตั้งโดยประมาณจากหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุด พิกัดละติจูด และลองจิจูดของสถานที่ตั้ง ทั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ทางวัฒนธรรมให้ระบุถึงระยะ

ซึ่งเป็นฝ่ายทหาร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งเป็นฝ่ายพลเรือนมีหน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรม.

³ เนื่องจากพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ยังไม่สามารถกำหนดความหมายของทรัพย์สินวัฒนธรรมให้ครอบคลุมตามอนุสัญญาได้จึง ต้องมีการกำหนดคำนิยามเพิ่มเติมจากที่พระราชบัญญัติโบราณสถานฯ ได้กำหนดไว้.

ห่างโดยประมาณจากหน่วยงานทางทหารที่เล็กที่สุดและระบุชื่อหน่วยงานทางทหารที่ตั้งอยู่ใกล้ที่สุดนั้นด้วย

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาอนุญาตให้มีการขึ้นทะเบียนรายนามทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาการขึ้นทะเบียนรายนามทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและหลักเกณฑ์การพิจารณาโดยออกเป็นกฎกระทรวง

ประชาชนชาวไทยหรือชาวต่างชาติซึ่งพำนักอยู่ในประเทศไทยหรือหน่วยงานของรัฐสามารถเสนอให้มีการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมหากทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งอาจพิจารณาได้ว่ามีคุณค่าทางวัฒนธรรมหรือคุณค่าทางศาสนาหรือคุณค่าทางประวัติศาสตร์หรือคุณค่าทางศิลปะหรือคุณค่าวิทยาศาสตร์หรือคุณค่าทางการศึกษาต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคก่อน โดยทรัพย์สินนั้นมีสถานที่ตั้งหรืออยู่ในเขตราชอาณาจักรไทย⁴

ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตามรายนามซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการติดสัญลักษณ์รูปโล่หีสี่น้ำเงินขาวตามที่ปรากฏในภาคผนวกท้ายพระราชบัญญัตินี้⁵

มาตรา 7 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีหน้าที่กำหนดและจัดเตรียมสถานที่สำหรับเก็บทรัพย์สินทางวัฒนธรรมโดยเป็นสถานที่ซึ่งอยู่ห่างอย่างพอประมาณจากแหล่งชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม สนามบิน ท่าเรือ สถานีรถไฟ สถานีขนส่ง สถานีโทรคมนาคม สถานที่ซึ่งใช้ในการป้องกันประเทศ หน่วยงานทางทหาร เพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ⁶

มาตรา 8 เมื่อเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมมีอำนาจในการสั่งดำเนินการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งเคลื่อนย้ายได้ที่ถูกเก็บอยู่ในสถานที่ซึ่ง

⁴ วรรคนี้เป็นการเปิดโอกาสให้มีการเสนอการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินวัฒนธรรมจากเอกชนซึ่งต้องมีการพิจารณาจากเจ้าพนักงานของรัฐว่ามีคุณสมบัติหรือไม่ในการขึ้นทะเบียนซึ่งการขึ้นทะเบียนผู้ร่างมีความเห็นว่าจะมีผลทำให้เป็นการแสดงความยอมรับในระดับภายในชาติว่าทรัพย์สินนั้นมีความสำคัญยิ่งต่อมรดกทางวัฒนธรรมตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1 .

⁵ วรรคนี้เป็นการกำหนดให้มีการบังคับถึงความคุ้มครองทั่วไปแก่ทรัพย์สินวัฒนธรรมตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในข้อ 6 และข้อ 16 ของอนุสัญญา.

⁶ มาตรานี้เป็นกรกระทำตามข้อ 3 ของอนุสัญญาซึ่งกำหนดให้มีการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินวัฒนธรรมจากผลที่จะพึงสังเกตเห็นได้จากการขัดกันด้วยอาวุธ และเป็นที่ยกเว้นของทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งอาจร้องขอความคุ้มครองพิเศษตามข้อ 8 ของอนุสัญญาได้.

เสี่ยงต่อภัยอันตรายอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายไปยังสถานที่เก็บทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตาม มาตรา 7 ที่อยู่ใกล้ที่สุด

มาตรา 9 ห้ามผู้ใดขโมย ปล้น ยักยอก ทำให้เสื่อมค่าหรือกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตามรายนามทรัพย์สินทางวัฒนธรรม⁷

มาตรา 10 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ประสานงาน ในเรื่องใดๆที่จำเป็นต่อองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ยกเว้นใน กรณีที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 22 และ 23 ให้เป็นไปตามความในมาตรานี้⁸

มาตรา 11 ในกรณีมีการนำทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจากดินแดนซึ่งเกิดกรณีขัดกันด้วย อาวุธหรือสถานการณ์คล้ายคลึงกันเข้ามาในราชอาณาจักร ให้ผู้ทราบถึงการนำเข้าหรือโดยพฤติ การณั้สงสัยว่าทรัพย์สินนั้นจะถูกนำเข้ามาจากดินแดนซึ่งเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธให้ดำเนินการ แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่ซึ่งถือเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 11 เจ้าพนักงานที่ตำรวจ หน้าที่ในการอายัดทรัพย์สินนั้นเพื่อสืบสวนว่านำเข้ามาจากดินแดนซึ่งเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธ หรือไม่ หากทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งนำเข้ามาจากดินแดนซึ่งเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธให้เจ้า หน้าที่ตำรวจส่งมอบต่อกระทรวงวัฒนธรรม⁹

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเก็บรักษา ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งถูกนำเข้ามาจากดินแดนซึ่งเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธเสมือนที่ปฏิบัติต่อ ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งขึ้นทะเบียนตามรายนาม¹⁰

ในกรณีมีการร้องขอจากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของประเทศที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ทางวัฒนธรรมหรือโดยความเห็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศว่ากรณีขัดกันโดย อาวุธของประเทศที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้ยุติลง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒน ธรรมมีอำนาจในการพิจารณาและดำเนินการส่งคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมนั้นแก่ประเทศที่เป็น เจ้าของ¹¹

ศูนย์วิทยุทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁷ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 4 การเคารพทรัพย์สินวัฒนธรรมในดินแดนตนเอง.

⁸ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 23 การขอความช่วยเหลือจาก UNESCO.

⁹ มาตรานี้เป็นไปตาม ข้อ 2 ของพิธีสารฉบับที่ 1 .

¹⁰ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 2 ของพิธีสารฉบับที่ 1 .

¹¹ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 3 ของพิธีสารฉบับที่ 1 เกี่ยวกับการคืนทรัพย์สินวัฒนธรรมซึ่งถูก นำเข้ามาในดินแดนขณะที่เกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธบนดินแดนเจ้าของทรัพย์สินวัฒนธรรม.

มาตรา 12 ให้กระทรวงวัฒนธรรมมีหน้าที่คุ้มครองพิทักษ์รักษาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งถูกขโมยหรือสูญหายตามรายงานและปฏิบัติหน้าที่ตามควรร่วมกับกองทัพของผู้ยึดครองดินแดนหากเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธ¹²

มาตรา 13 ให้กระทรวงกลาโหมบรรจุเนื้อหาของอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2497 ลงในหลักสูตรของโรงเรียนทหารและคู่มือทางทหารของกองทัพ¹³

มาตรา 14 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เรียกว่าพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมมีหน้าที่¹⁴

(1) รักษาและดำรงไว้ซึ่งความเคารพต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในราชอาณาจักรไทยหรือนอกราชอาณาจักร

(2) ให้การปรึกษาแก่ผู้บัญชาการกองทัพต่อกิจการซึ่งเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

(3) กำหนดหลักสูตรในการฝึกอบรมเกี่ยวกับอนุสัญญา พิธีสารและข้อบังคับ

(4) อบรมความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรม อนุสัญญา พิธีสารและข้อบังคับ

(5) ประสานงานกับกระทรวงวัฒนธรรมหรือองค์กรพลเรือนใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

(6) ปฏิบัติการอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

มาตรา 15 เมื่อเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ห้ามผู้ใดในกองทัพไม่ว่าทหารหรือพลเรือนทำการดังต่อไปนี้

(1) กระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นการโจมตีหรือการกระทำใดๆ ต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โล่หีสี่น้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร

¹² มาตรานี้เป็นไปตาม ข้อ 5 ของอนุสัญญาในกรณีที่มีการยึดครองดินแดนซึ่งกำหนดให้มีองค์กรแห่งชาติของดินแดนที่ถูกยึดครองปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกองทัพ .

¹³ มาตรานี้เป็นไปตาม ข้อ 7 การกำหนดมาตรการทางทหารและ ข้อ 25 การเผยแพร่อนุสัญญา.

¹⁴ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 7 (2) ของอนุสัญญาเกี่ยวกับการก่อตั้งบริการหรือพนักงานชำนาญพิเศษขึ้นในกองทัพ.

(2) ใช้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรไม่ว่าเพื่อการใด¹⁵

การกระทำตามอนุมาตรา (1) หรือ (2) สามารถกระทำได้ถ้าหากผู้บัญชาการกองทัพบกมีความเห็นว่าจำเป็นต้องมีการปฏิบัติเพื่อผลประโยชน์ทางการทหารซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ก่อนการปฏิบัติการดังกล่าวให้ผู้บัญชาการผู้ตัดสินใจบันทึกถึงเหตุจำเป็นในการกระทำตาม(1)หรือ(2) และจัดให้มีการแจ้งเตือนต่อข้าศึกผู้ยึดครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมนั้นอยู่เสียก่อนหากผู้บัญชาการเห็นสมควรก็ให้มีการกระทำตามอนุมาตรา(1)หรือ (2)ได้¹⁶

มาตรา 16 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ห้ามผู้ใดในกองทัพขโมย ปล้น ยักยอก ทำให้เสื่อมค่า หรือกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร¹⁷

มาตรา 18 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ห้ามผู้ใดในกองทัพเรียกเกณฑ์ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรเพื่อการสนับสนุนทางการทหารต่อกองทัพ¹⁸

มาตรา 19 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ห้ามผู้ใดในกองทัพทำการโจมตีตอบโต้ต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร¹⁹

¹⁵ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 4 ของอนุสัญญาเกี่ยวกับความเคารพต่อทรัพย์สินวัฒนธรรมทั้งในดินแดนตนเองและดินแดนภาคีอื่น.

¹⁶ วรเรื่องนี้เป็นไปตามข้อ 4(2) เกี่ยวกับการสละความเคารพต่อทรัพย์สินวัฒนธรรม โดยผู้ร่างเพิ่มการให้มีการจัดแจ้งเหตุเพื่อจะได้ใช้เป็นหลักฐานของความจำเป็นนั้นในภายหลัง.

¹⁷ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 4 การเคารพต่อทรัพย์สินวัฒนธรรมในดินแดนตนเองและดินแดนอื่นโดยเน้นการปฏิบัติของกองทัพ.

¹⁸ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 4 (3) เกี่ยวกับการห้ามการเรียกเกณฑ์ทรัพย์สินวัฒนธรรม.

¹⁹ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 4 (4) เกี่ยวกับการห้ามการกระทำต่างตอบแทนต่อทรัพย์สินวัฒนธรรม.

มาตรา 20 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ห้ามผู้ใดในกองทัพทำการยึดหรือจับกุมทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งได้รับการขนส่งและประดับสัญลักษณ์โล่หีสี่น้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ การขนส่งทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งไม่มีการประดับสัญลักษณ์โล่หีสี่น้ำเงินขาวแต่ได้มีการแจ้งต่อกองทัพว่าเป็นการขนส่งทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

กองทัพสามารถมีสิทธิในการขอตรวจค้นต่อการขนส่งตามวรรคก่อนได้²⁰

มาตรา 21 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธและกองทัพไทยสามารถยึดครองดินแดนใดๆไว้ได้

(1) ห้ามผู้ใดในกองทัพนำเอาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โล่หีสี่น้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของดินแดนซึ่งถูกยึดครองออกจากดินแดนซึ่งถูกยึดครอง²¹

(2) ผู้บัญชาการกองทัพอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ของดินแดนซึ่งถูกยึดครองปฏิบัติร่วมกับกองทัพเพื่อดำเนินการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในดินแดนนั้น²²

(3) หากผู้บัญชาการกองทัพมีความเห็นว่าควรมีการจัดหามาตรการที่จำเป็นเพื่อพิทักษ์รักษาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในดินแดนซึ่งถูกยึดครอง ผู้บัญชาการกองทัพนั้นมียอำนาจในการสั่งการทราบเท่าที่ไม่ขัดต่อความตามพระราชบัญญัตินี้²³

มาตรา 22 ในกรณีพิพาททางอาวุธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประสานงานและร่วมมือกับองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศอื่นใดซึ่งได้รับมอบหมายให้ประสานงานและร่วมมือโดยหมายรวมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์การดังกล่าวด้วย²⁴

มาตรา 23 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี

²⁰ มาตรานี้เป็นไปตามข้อ 14 เกี่ยวกับความคุ้มกันของการขนส่งทรัพย์สินวัฒนธรรม.

²¹ วรรคนี้เป็นไปตาม ข้อ 1 ของพิธีสารซึ่งห้ามการส่งออกทรัพย์สินวัฒนธรรมจากดินแดนซึ่งถูกยึดครอง.

²² วรรคนี้เป็นไปตามข้อ 5 เกี่ยวกับการยึดครองดินแดน โดยให้กองทัพร่วมมือกับองค์กรแห่งชาติที่ถูกยึดครองเพื่อดูแลทรัพย์สินวัฒนธรรม.

²³ วรรคนี้เป็นไปตาม ข้อ 5 (2) เกี่ยวกับการยึดครองดินแดน โดยหากกองทัพเห็นว่าควรจัดหามาตรการเพื่อพิทักษ์ทรัพย์สินวัฒนธรรมในดินแดนซึ่งถูกยึดครองก็สามารถจัดหามาตรการได้.

²⁴ มาตราเป็นการกำหนดบุคคลซึ่งจะทำงานร่วมกับผู้แทนองค์การ UNESCO ซึ่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์สินวัฒนธรรม.

ว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นคณะกรรมการร่วมเพื่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

(1) พิจารณาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งตรงตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญา และดำเนินการอันจำเป็นต่อองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติให้ได้รับการขึ้นทะเบียนระหว่างประเทศเพื่อความคุ้มครองพิเศษ

(2) ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนระหว่างประเทศเพื่อความคุ้มครองพิเศษที่จำเป็น²⁵

(3) จัดทำรูปแบบบัตรประจำตัวและปลอกแขนประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวเพื่อป้องกันบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรม รวมถึงมีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติให้บัตรประจำตัวและปลอกแขนดังกล่าวแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง²⁶

(4) ปฏิบัติการอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย²⁷

หมวดที่ 2 บทกำหนดโทษ²⁸

มาตรา 24 ผู้ใดขโมย ปล้น ยักยอก ทำให้เสื่อมค่าหรือกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตามรายนามทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ต้องระวางโทษ....

มาตรา 25 ผู้นำทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจากดินแดนซึ่งเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธหรือสถานการณ์คล้ายคลึงกันเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องระวางโทษ....

ผู้ทราบถึงการนำเข้าหรือโดยพฤติการณ์สงสัยว่าทรัพย์สินนั้นจะถูกนำเข้ามาจากดินแดนซึ่งเกิดกรณีขัดกันด้วยอาวุธแล้วละเลย เพิกเฉยหรือไม่แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจโดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษ....

มาตรา 26 ผู้ใดกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นการโจมตีหรือการกระทำใดๆ ต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก

²⁵ ทั้งสองวรรคนี้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการร้องขอความคุ้มครองพิเศษต่อผู้อำนวยการใหญ่องค์การ UNESCO ตามหมวด 2 ของอนุสัญญา.

²⁶ วรรคนี้เป็นไปตาม หมวด 4 เครื่องหมายลักษณะเฉพาะ ในข้อบังคับการปฏิบัติตามอนุสัญญา.

²⁷ วรรคนี้เป็นการเปิดช่องให้สามารถได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่อื่นๆ ซึ่งเกี่ยวกับอนุสัญญา เช่น จัดทำรายงาน เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับอนุสัญญา เป็นต้น.

²⁸ หมวดนี้กำหนดขึ้นจาก ข้อ 28 ของอนุสัญญาซึ่งกำหนดให้มีการกำหนดโทษแก่ผู้ละเมิดหรือสั่งการละเมิดอนุสัญญา.

หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษ...

ผู้ใดใช้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรไม่ว่าเพื่อการใด ต้องระวางโทษ...

ผู้กระทำตามมาตรา 15 อนุมาตรา (1) หรือ (2) โดยอ้างความเห็นของผู้บัญชาการกองทัพว่าจำเป็นต้องมีการปฏิบัติเพื่อผลประโยชน์ทางการทหารซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้โดยไม่มีความเห็นนั้นตามข้อเท็จจริงต้องระวางโทษ...

ผู้บัญชาการไม่มีการแจ้งเตือนต่อข้าศึกผู้ยึดครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมนั้นก่อนการกระทำตามมาตรา 15 อนุมาตรา(1)หรือ (2)ผู้บัญชาการกองทัพต้องระวางโทษ...

ผู้บัญชาการกองทัพไม่มีการจัดบันทึกความจำเป็นในการกระทำตามมาตรา 15 อนุมาตรา (1)หรือ (2) ผู้บัญชาการกองทัพต้องระวางโทษ...

มาตรา 27 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ผู้ใดในกองทัพขโมย ปล้น ยักยอก ทำให้เสื่อมค่าหรือกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นต้องระวางโทษ...

มาตรา 28 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ผู้ใดในกองทัพเรียกเกณฑ์ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรเพื่อการสนับสนุนทางการทหารต่อกองทัพ ผู้นั้นต้องระวางโทษ..

มาตรา 29 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ผู้ใดในกองทัพทำการโจมตีตอบโต้ต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นต้องระวางโทษ....

มาตรา 30 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ ผู้ใดในกองทัพทำการยึดหรือจับกุมทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งได้รับการขนส่งและประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ การขนส่งทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งไม่มีการประดับสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวแต่ได้มีการแจ้งต่อกองทัพว่าเป็นการขนส่งทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ผู้นั้นต้องระวางโทษ

มาตรา 31 ในกรณีขัดกันด้วยอาวุธและกองทัพไทยสามารถยึดครองดินแดนใดๆไว้ได้

(1) ผู้ใดในกองทัพนำเอาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีการประดับสัญลักษณ์โล่สีน้ำเงินขาวตามภาคผนวก หรือ ทรัพย์สินซึ่งพนักงานชำนาญพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้เสนอความเห็นว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของดินแดนซึ่งถูกยึดครองออกจากดินแดนซึ่งถูกยึดครอง ผู้นั้นต้องระวางโทษ...

(2) ผู้บัญชาการกองทัพอ่อนุญาตหรือห้ามให้เจ้าหน้าที่ของดินแดนซึ่งถูกยึดครองปฏิบัติร่วมกับกองทัพอั่เพื่อดำเนินการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในดินแดนนั้นต้องระวางโทษ....

(3) หากผู้บัญชาการกองทัพอมีความเห็นว่าการจัดหามาตรการที่จำเป็นเพื่อพิทักษ์รักษาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในดินแดนซึ่งถูกยึดครองแล้วละเลยไม่ปฏิบัติเสียหรือสั่งการอันขัดต่อความตามพระราชบัญญัตินี้ต้องระวางโทษ...

มาตรา 32 ผู้ใดปลอมแปลงและใช้สัญลักษณ์ตราโล่สีน้ำเงินขาวโดยไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษ....

มาตรา 33 ผู้ใดปลอมแปลงและใช้บัตรประจำตัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 23 (3) โดยไม่ใช่เจ้าพนักงานผู้เกี่ยวข้องในกรณีพิพาททางอาวุธ ต้องระวางโทษ...

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ลงนาม)

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ตราสัญลักษณ์โล่สีน้ำเงินขาว

ตราสัญลักษณ์โลโก้สีน้ำเงินขาวซึ่งเพื่อการคุ้มครองพิเศษตามมาตรา 23

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวการปฏิบัติเกี่ยวกับพนักงานชำนาญพิเศษเพื่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมสำหรับ
กองทัพโดยศึกษาแม่แบบจาก"พนักงานคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม"(Cultural
Protection Officers) ของกระทรวงกลาโหม สาธารณรัฐออสเตรเลีย

ผู้เขียนได้ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงานชำนาญพิเศษของออสเตรเลียแล้วมีความเห็นว่าน่าจะปรับใช้กับหน่วยงานชำนาญพิเศษสำหรับกองทัพไทยได้จึงได้มีการนำมาประยุกต์เป็นแม่แบบของคุณสมบัติ หน้าที่ของหน่วยงานชำนาญพิเศษซึ่งอาจเป็นทางเลือกหนึ่งในการปฏิบัติในส่วนของกองทัพตามข้อ 7 (2) ของอนุสัญญาการคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ

คุณสมบัติของพนักงานชำนาญพิเศษเพื่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

พนักงานชำนาญพิเศษเพื่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ควรเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติดังนี้

- ก) เป็นบุคคลซึ่งทรงคุณวุฒิ ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ กฎหมาย ศิลปวัฒนธรรม
- ข) เป็นบุคคลซึ่งมีทักษะและมนุษยสัมพันธ์ดีในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงาน
- ค) มีประสบการณ์ในด้านงานสอน
- ง) เป็นบุคลากรในสังกัดกองทัพ

บทบาทของพนักงานชำนาญพิเศษเพื่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

พนักงานชำนาญพิเศษเพื่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมมีบทบาทหลักสำหรับกองทัพ คือ

- ก) รักษาและดำรงไว้ซึ่งความเคารพต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม โดยมีฐานะเป็นที่ปรึกษาและผู้ชำนาญพิเศษในการบัญชาการแก่ผู้บัญชาการ เช่น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของทรัพย์สินทางวัฒนธรรม การใช้อาวุธซึ่งไม่มีรัศมีทำลายไปถึงทรัพย์สินทางวัฒนธรรม
- ข) กำหนดหลักสูตรในการฝึกอบรม ทำการฝึกอบรม กำหนดคำแนะนำสำหรับกองทัพเกี่ยวกับอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธ
- ค) ประสานงานกับองค์กรพลเรือนที่เกี่ยวข้อง

หน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานชำนาญพิเศษเพื่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

1. มีความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของกองทัพ

2. เป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้บัญชาการเกี่ยวกับการเคารพทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในการออกคำสั่งบัญชาการ การฝึกอบรม การเตรียมการและการปฏิบัติการทางทหาร ให้คำปรึกษากองทัพในกรณีเกิดภัยธรรมชาติต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม
3. จัดเตรียมรายนามทรัพย์สินทางวัฒนธรรมรวมถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง จำนวน เอกสิทธิ์ของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งได้รับความคุ้มครองในพื้นที่ซึ่งจะมีการปฏิบัติการทางการทหาร
4. ประเมินสถานการณ์แล้วแจ้งข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้บัญชาการหรือเจ้าหน้าที่สื่อสารและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
5. กรณีซึ่งผู้บัญชาการมีความจำเป็นในการสั่งการซึ่งต้องกระทำต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ให้มีหน้าที่ในการยืนยันว่าผู้บัญชาการได้กระทำการเคารพต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมอย่างที่สุดแล้ว
6. ประสานงานระหว่างหน่วยงานในกองทัพและประสานงานกับองค์กรพลเรือนที่เกี่ยวข้อง
7. เป็นที่ปรึกษาหรือผู้แนะนำแก่องค์กรพลเรือนเกี่ยวกับผลของการปฏิบัติการทางทหารที่จะกระทบต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม โดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการพิทักษ์ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมนั้น
8. จัดทำรายงานการปฏิบัติงาน รายงานนี้จะมีการระบุถึง ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในพื้นที่ซึ่งมีปฏิบัติการทางการทหาร สาระสำคัญของอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในกรณีขัดกันด้วยอาวุธและคำแนะนำของกระทรวงกลาโหมที่เกี่ยวข้อง คำแนะนำและการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจากปฏิบัติการทางการทหารของพนักงานชำนาญพิเศษเพื่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ทำยสุดคือผลลัพธ์ของการปฏิบัติการทางการทหารต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในพื้นที่ปฏิบัติการ

เครื่องมือพื้นฐานของพนักงานชำนาญพิเศษเพื่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

- สำนักงานเคลื่อนที่
- อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในกรณีพิพาททางอาวุธและพิธีสาร
- อนุสัญญาเจนีวาปี 1949 และพิธีสารปี 1977
- แนวทางเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของห้องสมุด หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ สถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของรัฐและเอกชน
- สมุดงานซึ่งจัดเก็บรายงาน เอกสาร และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

- แผนที่พิเศษซึ่งได้จัดทำขึ้นเกี่ยวกับสถานที่ตั้งทรัพยากรสัตว์ในธรรมชาติในพื้นที่ต่างๆ
- แผนที่ประเทศไทย
- สมุดจดที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์หรือรหัสทางวิทยุทหารของสำนักงาน องค์กรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรสัตว์ในธรรมชาติ ได้แก่ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด องค์กรพลเรือน สถานีดับเพลิงหรือองค์กรช่วยเหลือทางพลเรือน ฯลฯ
- อุปกรณ์สำนักงาน
- ยานพาหนะ

จะเห็นได้ว่าพนักงานชำนาญพิเศษนี้มีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างมากโดยเฉพาะบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการโจมตีทรัพยากรสัตว์ในธรรมชาติต่อผู้บัญชาการทหาร อีกรวมยังมีบทบาทในการอบรมบุคลากรซึ่งเป็นการตอบสนองปัญหาขาดแคลนบุคลากรซึ่งเป็นวิทยากรในการอบรมของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี ข้อดีอีกประการหนึ่งคือการจัดทำรายงานซึ่งมีการบันทึกเหตุการณ์การปฏิบัติการทางทหารและผลที่มีต่อทรัพยากรสัตว์ในธรรมชาติ รวมถึงผลกระทบต่ออนุสัญญาอีกด้วยเพื่ออาจให้เป็นข้อวิจารณ์ แก้ไขและเป็นแบบอย่างในแนวปฏิบัติต่อไป

อย่างไรก็ดีปัญหาที่สำคัญคือปัญหาว่าหน้าที่เหล่านี้ได้รับความร่วมมือในการตอบสนองเพียงใดในความเป็นจริงและได้รับการปฏิบัติอย่างแท้จริงเมื่อเกิดกรณีพิพาททางอาวุธหรือไม่หากได้มีการจัดตั้งขึ้น

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย